

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

Deres ref.:

Vår dato: 17.10.2018
Vår ref.: 2018/197
Arkivnr.: 522.1

NATURVERNFORBUNDET I ROGALAND
Postboks 441
4002 STAVANGER

Postadresse:
Postboks 59 Sentrum,
4001 Stavanger

Besøksadresse:
Lagårdsveien 44, Stavanger

T: 51 56 87 00
F: 51 52 03 00
E: fmropost@fylkesmannen.no

www.fylkesmannen.no/rogaland

Endelig vedtak – klage fra Naturvernforbundet og Norsk ornitologisk forening på nydyrking på Gnr 60 Bnr 7 i Time kommune er tatt til følge.

Fylkesmannen har behandlet klage fra Norsk ornitologisk forening avdeling Rogaland og Naturvernforbundet i Rogaland på Time kommune sin godkjenning av nydyrking på Gnr 60 Bnr 7 i Time kommune, og har følgende vedtak i saken:

Fylkesmannen i Rogaland tar klagen til følge. Tor Magnar Bøe får ikke tillatelse til å nydyrke 15 dekar som omsøkt.

Bakgrunn for saken

Tor Magnar Bøe søkte 29.12. 2017 om å nydyrke 17 dekar innmarksbeite. Bøe driver med melkeproduksjon med om lag 50 melkekyr og 120 ungdyr og kalver. Eiendommen har 181 dekar fulldyrket areal og 193 dekar innmarksbeite. I tillegg leier han 280 dekar.

I følge Time kommune sin kommuneplan ligger arealet som er søkt nydyrket innenfor hensynssone *bevaring naturmiljø*. Det er også registrert som et verdifullt kulturlandskap, Tjensvoll/Mossige. Det er et innmarksbeite som grenser til en bekk uten årssikker vannføring i nedslagsfeltet til Håelva. Mossigebekken renner til Tverråna og videre til Håelva. Arealet er godkjent som spredeareal for husdyrgjødsel av Time kommune. Her er det registrert fuglearter av særlig stor forvaltningsverdi. I 2014 registrerte Fylkesmannen 20 hekkende par med vipe i området. Rett ved det omsøkte arealet ligger et område som i 2013 ble registrert som oseauisk nedbørsmyr, Forna-Mossige II.

Time kommune avslo 01.03.2018 søknaden av hensyn til naturverdiene i området. Bøe påklagde 13.03.2018 vedtaket. Klagen ble politisk behandlet av utvalget Lokal utvikling 14.06.2018. Her ble det vedtatt å ta klagen til følge. Vedtaket er ikke begrunnet.

Norsk ornitologisk forening avdeling Rogaland, NOF Rogaland og Naturvernforbundet i Rogaland påklagde 28.06.2018 Time kommune sin godkjenning av nydyrkingen. Klagen ble gitt oppsettende virkning. Time kommune behandlet klagen i Lokal utvikling 30.08.2018. Den ble ikke tatt til følge, og saken ble sendt Fylkesmannen for endelig avgjørelse. Anfinn Rosnes og Monica Dahlmo var på befaring 26.09.2018. På stedet møtte søker Tor Magnar Bøe.

Anførsler i klage

I klagen anfører NOF Rogaland og Naturvernforbundet i Rogaland at Time kommune ikke tar hensyn til viktige natur- og miljøverdier når de godkjenner nydyrkingen. Det blir vist til § 1 og § 5 i nydyrkingsforskriften. De mener saken er prinsipielt viktig, og at de folkevalgte i Lokal utvikling ikke kan se bort fra «hva som er norsk lov». Videre viser de til at Mossigemarkene tidligere var et stort myrområde, og at det er relativt lite restareal igjen. I oppdragsrapport for Naturvernforbundet (Mjøsnes 2014) er det dokumentert at Mossigemarkene har en av de to største vipekoloniene i Time kommune. De viser til at det i databasen artsoppservasjoner er registrert en rekke fuglearter på den norske rødlisten. Videre blir det vist til at oppdyrking vil ha negativ effekt på verneverdiene i Håelva som følge av økt avrenning til Mossigebekken.

Merknader fra Bøe

Tor Magnar Bøe har i brev av 09.07.2018 kommet med merknader til klagen. Her blir det vist til at han med sin husdyrproduksjon er avhengig av å leie jord. Han viser til at arealet som er omsøkt dyrket er kulturmark og ikke en del av et våtmarksområde. Det blir videre vist til at det fremdeles er mye udyrket jord langs begge sider av Håvassdraget, og at det på Mossigemarkene fremdeles er mye dyrkingsjord. Bøe mener begrunnelsen i klagen er generell, og at nydyrking på langt nær vil gi de negative konsekvensene som NOF og Naturvernforbundet påpeker. Bøe viser avslutningsvis til at det er andre områder på gården som er mulig å nydyrke, men at det på deler av arealet er registrert automatisk freda kulturminner. Bøe mener han har funnet et areal som ikke er i konflikt med automatisk freda kulturminner og der det er forholdsvis lite biologisk mangfold.

Time kommune sin vurdering

I saksfremstillingen til kommunen er det vist til at det kun er noen få områder i Time kommune som er registrert som viktig naturtype, og som ikke ligger i lyngheimrådene øst i kommunen. Rådmannen synes det er spesielt viktig å bevare de siste restarealene med fuktig beite, og spesielt når de i tillegg har en bufferfunksjon mot et areal som er registrert som viktig naturtype. De viser til at det i Landbruksplanen er et mål om å sikre varig vern av areal som er viktig for det biologiske mangfoldet. Kommunen viser også til at det omsøkte området har en viktig funksjon men hensyn til avrenning av næringsstoffer til Mossigebekken – Håelva. Slike fuktige beiteområder bidrar til å rense avløpsvann og samtidig forsinke avrenning av vann i perioder med mye nedbør. Kommunen mener det å beholde slike arealer udyrket er et vesentlig tiltak mot flom lenger nedstrøms. Kommunen mener videre at det å gi samtykke til dyrking i 100 – metersbeltet langs vassdrag er i direkte strid med Landbruksplanen.

Fylkesmannens vurdering

Rettsgrunnlaget for vår vurdering er å finne vedlagt.

Klagen er fremmet i rett tid, og vilkårene for å behandle klagen er etter vår vurdering til stede, jf. forvaltningsloven §§ 28, 29 og 30.

Saken handler om å avveie hensynet til jordbruksinteressene opp mot hensynet til natur- og landskapsverdiene i området.

Vurdering av hensynet til jordbruksinteresser

Bøe har ut fra sin husdyrproduksjon et helt klart et legitimt behov for mer fulldyrket areal nært driftssenter. Det omsøkte området ligger i nærheten av allerede fulldyrket areal med enkel tilkomst, og vil gi en driftsmessig god løsning. Ved dyrking vil det være behov for drenering. Plan for grøfting med en beskrivelse av hvor dyrkningssteinen skal deponeres/dumpes er ikke vedlagt søknaden. Det er mulig å trekke dyrkingsfeltet lenger vekk fra bekken slik at det kan komme i forlengelsen av allerede fulldyrket areal. Her har innmarksbeitet høyere beiteverdi på grunn av

mindre fuktighet. Vi går her ikke videre med vurdering av alternative dyrkningsområder da dette ikke er vurdert av kommunen.

Vurdering av hensynet til natur- og landskapsverdier

Etter nydyrkingsforskriften skal det legges særlig vekt på hvordan natur- og landskapsverdier blir berørt av nydyrkingen. Med natur- og landskapsverdier menes landskapsbildet, mangfoldet i naturen og kulturminner. Dyrkingsområdet ligger i utkanten av Mossigemarkene, dominert av myr og innmarksbeiter. Det ble i 1994 vurdert til å være et nasjonalt verdifullt kulturlandskap, noe som forsterker behovet for å vurdere landskapsmessig effekt av nydyrking. Det er godkjent flere dyrkningsfelt slik at området i dag fremstår som noe fragmentert. Likevel er det fortsatt rimelig intakt. Godkjenning av den omsøkte nydyrkingen vil fragmentere området ytterligere, og vil virke negativt på de landskapsmessige verdiene i området.

Vi mener det ikke er tvil om at Mossigemarkene et viktig naturområde i Time kommune. Det kommer frem av hensynssoenen i kommuneplanen, av naturtypekartlegging fra 2013 og av kommunen sin saksfremstilling. I tillegg er det flere artsobservasjoner i området. Vår vurdering er at det etter naturmangfoldloven § 8 foreligger tilstrekkelig kunnskap til å vurdere effekten av nydyrking på naturmangfoldet. Et fuktig innmarksbeite har etter vår vurdering større artsmangfold, og er viktigere for fugl enn et fulldyrket areal. Nydyrkingen av dette beitet vil klart redusere naturverdiene i området.

Arealet er godkjent som spredeareal for husdyrgjødsel. Vi vurderer likevel at bruken av arealet som innmarksbeite, ved normale forhold, vil gi mindre næringsavrenning til nærliggende vassdrag enn drift av et fulldyrket areal. Håelva – Tverråna er klassifisert til å være i moderat tilstand, noe som betyr at det er nødvendig å gjøre tiltak for å oppnå god kvalitet. Håelva er et vassdrag som tidvis er utsatt for flom. Fulldyrking med påfølgende drenering og bedre infiltrasjonsevne på jorda vil føre til at vannet ledes raskere ut i vassdraget. Å forsinke store nedbørmengder er et av flere tiltak mot flom. Nydyrking av 15 dekar av et nedslagsfelt på 158,5 km² vil isolert sett ikke ha avgjørende effekt på verken økologisk tilstand eller flomproblematikken til Hå-elva. I slike tilfeller må vi i forvaltningen vurdere summen av alle mindre tiltak som til sammen utgjør en stor effekt. Nydyrkingen vil forsterke problematikken rundt vannkvalitet og flom i vassdraget.

Vurdering av Time kommune sitt vedtak

Time kommune har ikke vurdert sitt vedtak om å godkjenne nydyrking opp imot § 5 i forskrift om nydyrking. I saksfremstillingen har rådmannen begrunnet et avslag på nydyrking. Jamfør forvaltningsloven §§ 24 – 25 skal enkeltvedtak grunngis, og de hovedhensyn som har vært avgjørende ved utøving av forvaltningsmessig skjønn bør nevnes. Lokal utvikling sitt vedtak er ikke begrunnet ut fra en konkret vurdering av søknaden opp mot de relevante vilkårene i forskriften. Det er en saksbehandlingsfeil. Vedtaket mangler derfor tilstrekkelig begrunnelse, og det er slikt sett vanskelig for oss å gjøre en fullstendig vurdering av hva kommunen har lagt vekt på. Saken er likevel tilstrekkelig opplyst til at vi har kunnet gjøre vår klagebehandling.

Konklusjon

Fylkesmannen har etter en samlet vurdering av de relevante momentene med vekt på nydyrkingsforskriften §§ 1 og 5, og på det kommunale selvstyre (jf. forvaltningsloven § 34), kommet fram til at det omsøkte området ikke bør nydyrkes. Klagen til Norsk odontologisk forening og Naturvernforbundet Rogaland tas derfor til følge.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Med hilsen

Geir Skadberg
landbruksdirektør

Monica Dahlmo
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke underskrift.

Saksbehandler: Monica Dahlmo
Saksbehandler telefon: 51 56 89 66
E-post: fmromda@fylkesmannen.no

Adresseliste:

NATURVERNFORBUNDET I ROGALAND
NORSK ORNITOLOGISK FORENING AVD.
ROGALAND
TOR MAGNAR BØE

Postboks 441	4002	STAVANGER
Postboks 372	4379	EGERSUND
Mossigebakken 18	4346	BRYNE

Kopi til:

Time kommune Postboks 38 4349 Bryne

Vedlegg

Rettsgrunnlag

1. Time kommune sin kommuneplan. Hensynssone. § 17 Bevaring naturmiljø (H560): *Utbygging, masseuttak eller større terrenginngrep, samt frådeling til slike formål, kan ikkje finna stad før området inngår i godkjent reguleringsplan. Dette er omsynssoner som gjeld område med viktige naturtypar eller sårbare og truga artar av nasjonal eller regional verdi, jf. www.naturbase.no og kommunen si eiga naturtypekartlegging.*

2. Jordlova av 12.05.1995 nr 23
Forskrift om nydyrking er hjemlet i jordloven. Av § 1 *Formål* går det m.a. fram at forvaltninga av jordressursene skal være miljømessig forsvarlig.

3. Forskrift av 02.05.1997 nr 423 om nydyrking:
§ 1. (formål)
Formålet med denne forskriften er å sikre at nydyrking skjer på en måte som tar hensyn til natur og kulturlandskap. Det skal legges vekt på hensynet til miljøverdier som biologisk mangfold, kulturminner og landskapsbildet. Det skal for øvrig legges vekt på å sikre driftsmessig gode løsninger.

§ 5. (forhold av betydning for avgjørelsen)
Ved avgjørelsen skal det legges særlig vekt på hvilke virkninger tiltaket kan påregnes å få for natur og kulturlandskapsverdiene, jf. § 3 fjerde ledd. Ved denne vektleggingen skal det tas hensyn til om det på arealet er sjeldne miljøverdier og hvor sjeldne miljøverdiene er.

Ved avgjørelsen skal det for øvrig legges vekt på om det ut fra jordloven § 1 er ønskelig å styrke driftsgrunnlaget for driftsenheten, og om nydyrkingstiltaket legger til rette for driftsmessig gode løsninger.

§ 12. (tilsyn og overtredelse)
Kommunen skal føre tilsyn med at bestemmelsene i denne forskrift og vedtak fattet med hjemmel i den følges, jf. jordloven § 19. Kommunen kan i den forbindelse foreta befarings på eiendommen. Kommunen skal gi fylkesmannen melding om brudd. Fylkesmannen skal varsle departementet dersom bruddet bør følges opp ved tvangsgebyr etter annet ledd. Ved brudd på forskriften eller vedtak fattet med hjemmel i den, kan kommunen pålegge tiltakshaver å reparere skaden, godkjenningen kan trekkes helt eller delvis tilbake, eller departementet kan pålegge den ansvarlige tvangsgebyr, jf. jordloven § 20.

3. Rundskriv M-19/97 om nydyrking jf. Jordloven § 11 andre ledd
Forhold av betydning av avgjørelsen s 9
Etter § 5 skal det legges særlig vekt på hvordan natur- og kulturlandskapsverdiene jf. § 3 fjerde ledd blir berørt av nydyrkingen. I denne sammenhengen må det tas hensyn til egenvekten av de natur- og kulturlandskapsverdiene som gjør seg gjeldende, dvs. om det på arealet er spesielt verdifulle eller sjeldne miljøverdier, og hvor verdifulle eller i sjeldne miljøverdiene er. Natur- og kulturlandskapsverdier er gitt en nærmere definisjon i forskriften § 3 fjerde ledd. Det skal da tas hensyn til landskapsbildet, mangfoldet i naturen og til kulturminner som er en synlig del av landskapet. Det er vanskelig å foreta et skarpt skille mellom verdiene i naturlandskap og kulturlandskap. Ofte vil natur- og kulturelementer opptre sammen. Ved vurderingen etter § 5 er det imidlertid ikke nødvendig å foreta noen klar grensegang mellom hva som er naturskapt og hva som er kulturbetinget.